

Mishandling av barn – psykisk

Forfatter: Nina M. Kynø, Anne Lindboe, Norunn Vetlesand, Laila Holgersen Skotte, Anne Kathrine Stoltenberg Bjaanes, Morten Syversen, Sidsel Randklev

Sist oppdatert: 14.09.2012

Revideres innen: 14.09.2014

Godkjent av: Erik Carlsen

Ferdig

Hensikt og omfang

Gjøre tegn, symptomer, signaler, tiltak og undersøkelser kjent for ansatte i forbindelse med mulig psykisk mishandling av barn.

Gjelder for alle ansatte som mottar, behandler og følger opp barn som kan ha vært utsatt for psykisk mishandling, og alle ansatte som mottar, behandler og følger opp pasienter som har omsorg for barn. Prosedyren gjelder også for alle ansatte i avdelinger som deltar i utredningen av årsaken til skader eller symptomer hos barn.

Ansvar

Medisinsk direktør godkjenner prosedyren. Klinikkleder har ansvar for at prosedyren er kjent i klinikken. Seksjonsleder er ansvarlig for at prosedyren er kjent og følges i den enkelte avdeling.

Den enkelte ansatte er kjent med og bruker prosedyren.

Krav fra lovverket i henhold til melding til barnevern og politi finnes i egen prosedyre fra juridisk avdeling.

Fremgangsmåte

Psykisk mishandling av barn er den mest udefinerbare typen av mishandling, og er en type mishandling som kan påvirke barnets psykiske vekst og utvikling. Følelsesmessig mishandling skjer i et **gjentatt mønster** av ødeleggende interaksjoner mellom foreldrene og barnet. Det formidles til barnet at det ikke er bra nok, ikke er elsket eller er uønsket.

Dette mønsteret kan være kronisk eller bli trigget av alkohol/ annet misbruk eller andre faktorer (1).

Tegn som kan gi bekymring om psykisk mishandling (1, 2)

- Kan være bevisst og målrettet, eller ubevisst fra foreldrene side
- Trusler om å forlate barnet er også en form for psykisk mishandling.
- Psykisk mishandling kan være den eneste formen for mishandling eller den kan være kombinert med andre typer mishandling, misbruk eller omsorgssvikt.

Skadelige foreldre-barninteraksjoner kan innebære (13)

- Negative eller fiendtlige holdninger til barnet
- Verbale beskyldninger og/ eller trusler mot barnet
- Foreldrene anerkjenner ikke barnets verdi og legitimitet, er avvisende eller gir barnet et syndebukkstempel (barnet tillegges egenskaper det i forhold til sin alder og utvikling ikke kan ha)
- Inadekvate forventninger til barnet som det i forhold til sin utvikling og alder ikke kan fylle
- Ekstremt høye forventninger til barnets ytelse i forhold til adferd og prestasjoner med kritikk av barnet som medfører et lavt selvbilde
- Barnet utsettes for skremmende eller traumatiske opplevelser
- Bruk av barnet for å oppnå egne fordeler
- Foreldrene sørger ikke for adekvat sosialisering til samfunnet (eks drar barnet inn i ulovlige forhold, isolerer barnet, unngår å sørge for adekvat utdanning)

- Barnet isoleres/ nektes sosiale erfaringer og relasjoner til jevnaldrende
- Barnet frarøves frihet f.eks. ved å låses inne
- Foreldrene understøtter destruktiv, antisosial eller seksuelt utnyttende adferd
- Barnet straffes for noe som har en medisinsk eller naturlig forklaring
- Foreldrene er ikke emosjonelt tilgjengelige eller responderer ikke på barnas initiativ til kommunikasjon over tid
- Psykisk utilgjengelighet og ignorering av barnet fører til mangel på stimuli og interaksjon – emosjonell fattigdom. Særlig spedbarn er avhengige av gode emosjonelle relasjoner.
- Barn som er vitne til vold i hjemmet

Tegn hos barna

Symptomer kan opptre etter kort eller lang tid, og kan vise seg som:

- Angst, uro, fryktsomhet
- Depresjon, tilbaketrukkethet
- Rømming
- Utviklingsvansker
- Alkohol/stoffmisbruk
- Spisevansker
- Non-organic-failure to thrive
- Atferdsendringer

Tiltak ved bekymring om at et barn utsettes for psykisk mishandling

- Somatisk utredning etter symptom bildet
- Barnet henvises internt til BUP på barneklippene. Foreldrene bør orienteres om og gi samtykke til henvisningen
- Vurder melding til barnevern

Definisjoner

Psykisk mishandling

"Den mest udefinerbare typen av mishandling, og er en type mishandling som kan påvirke barnets psykiske vekst og utvikling. Følelsesmessig mishandling skjer i et gjentatt mønster av ødeleggende interaksjoner mellom foreldrene og barnet. Det formidles til barnet at det ikke er bra nok, ikke er elsket eller er uønsket. Dette mønsteret kan være kronisk eller bli trigget av alkohol/ annet misbruk eller andre faktorer" (1).

Referanser

1. Endom EE. Child neglect and emotional abuse. UpToDate [sitert 2012 Sep 14]
2. National Collaborating Centre for Women's and Children's Health. When to suspect child maltreatment. National Institute of Health and Clinical Excellence [sitert 2012 Sep 14]
3. Franchek-Roa KM. Childhood exposure to intimate partner violence. UpToDate [sitert 2012 Sep 14]

For at du som helsepersonell skal kunne bruke denne prosedyren, må den være godkjent i helseforetaket ditt. Dokumentene på Fagprosedyrer.no er utarbeidet av helsepersonell i helsetjenesten i Norge i deres arbeidstid. Dokumentene kan fritt benyttes til ikke-kommersielle formål. Vanlige regler for kildehenvisninger til dokumentene gjelder.